

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000767

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-02-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Филипець Євген Юрійович

2. Yevhen Y. Fylypets

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4088-4889

Вид дисертації: доктор філософії

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 15-02-2024

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Филипець Євген Юрійович

Код за ЄДРПОУ: 3464105152

Місцезнаходження: проспект В. Чорновола, 67г, Львів, 79019, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки:

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 35.051.141_ID 3909

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.15.01, 10.15.03

Тема дисертації:

1. Конституційно-правове регулювання та практика застосування державної мови у сфері освіти в Україні.
2. Constitutional and legal regulation and practice of using the state language in the field of education in Ukraine.

Реферат:

1. Дисертація є комплексним дослідженням конституційно-правового регулювання та практики застосування державної мови у сфері освіти в Україні. Мета та завдання, поставлені в дисертаційному дослідженні, зумовили побудову відповідної структури дослідження. Дисертація складається з трьох розділів, в яких розкриваються такі питання: загальнотеоретичні засади дослідження та його поняттєвий апарат; історико-правові особливості становлення та розвитку конституційно-правового регулювання та практики застосування державної мови у сфері освіти в Україні; аксіологічне значення державної мови при застосуванні у сфері освіти в Україні та її вплив на формування конституційної ідентичності; вплив застосування державної мови у сфері освіти в Україні на формування української національної ідентичності;

мова освітнього процесу в Україні як фактор впливу на стан національної безпеки, збереження територіальної цілісності та суверенітету; конституційно-правове гарантування вільного розвитку, використання і захисту мов національних меншин та корінних народів України; європейські стандарти правового регулювання мовних відносин у сфері освіти Європейського Союзу та міжнародних організацій; досвід окремих зарубіжних держав щодо правового регулювання та практики застосування державної мови у сфері освіти; пропозиції удосконалення конституційно-правового регулювання мови освіти та практики її застосування у сфері освіти в Україні. У Розділі 1 дисертаційного дослідження запропоновано авторське визначення поняття державної мови в Україні та доведено, що одним із ключових питань у дослідженні теоретичної складової функціонування державної мови у сфері освіти в Україні є базове конституційне поняття «застосування державної мови». Також, виявлено особливості мовної політики у сфері освіти в Україні та її складові елементи, що впливають на розкриття потенціалу української мови як державної мови. При цьому, досліджено вплив російської імперської політики щодо української мови як державної та її застосування у сфері освіти та встановлено, що продовж останніх двісті шістдесят років більше вісімнадцяти разів здійснювалися заходи щодо заборони та викорінення української мови із сфери освіти, що мало б своїм наслідком ліквідацію української державності та національної ідентичності. У Розділі 2 виявлено, взаємозв'язок між конституційно-правовим регулюванням застосування державної мови у сфері освіти в Україні та його впливом на формування української національної ідентичності, зокрема в умовах загроз існуванню держави та повномасштабної війни; швидких глобалізаційних процесів, а також сучасних викликів пов'язаних із євроінтеграційними прагненнями України, а також проаналізовано значення мови освітнього процесу в Україні як фактора впливу на стан національної безпеки, збереження територіальної цілісності та суверенітету та наголошено на необхідності належного застосування державної мови у сфері освіти в Україні, що сприятиме захисту національної безпеки в умовах гібридних загроз та зовнішнього впливу. Окремо досліджено поняття «вільного розвитку мови у сфері освіти в Україні», яке слід трактувати як такий розвиток, що відбувається без необґрунтованих заборон та втручань з боку держави, завдяки чому мова як соціокультурний феномен удосконалюється, зберігає свою ідентичність та самобутність шляхом використання гарантованих Конституцією України правових можливостей, зокрема спроможності її вивчення у закладах освіти особами з числа національних меншин чи корінних народів України. У Розділі 3 звернуто увагу на дослідженні європейських стандартів правового регулювання мовних відносин, а також аналізу до визначення юридичного статусу державної мови та її застосування у сфері освіти окремих зарубіжних держав. Крім того, встановлено, що на конституційному рівні за сучасних умов та з огляду на зарубіжний досвід є потреба удосконалення положень статті 10 та частини п'ятої статті 53 Конституції України. При цьому, доведено необхідність удосконалення правового регулювання мови освіти шляхом внесення змін та доповнень до спеціальних законодавчих актів у сфері освіти в Україні. За результатами дослідження висловлено міркування щодо запровадження заходів позитивної дискримінації до української мови, позаяк така впродовж століть не мала статусу державної, викорінювалася, дискримінувалася, маркувалася як неprestижна, що негативно позначилося на її розвитку, рівні поширення в українському суспільстві, в якому досі залишається велика частка неукраїномовних громадян, а також аргументовано необхідність застосування підтримчих дій з боку держави – позитивної дискримінації щодо корінних народів України для вирівнення їх прав по відношенню до національних меншин, позаяк вони знаходяться в істотно менш вигідних умовах існування та протягом тривалого часу зазнавали негативного впливу на свою ідентичність, зокрема й на рідну мову.

2. The dissertation is a comprehensive study of constitutional and legal regulation and the practice of using the state language in Ukraine's education field. The goal and tasks set in the dissertation study led to the construction of an appropriate research structure. The dissertation consists of three sections, in which the following questions are revealed: the research general theoretical basis and its conceptual apparatus; historical and legal features of the formation and development of constitutional and legal regulation and the practice of using the state language in the field of education in Ukraine; the state language axiological significance when applied in the field of education in Ukraine; the influence of the state language use in the field of education in Ukraine on the Ukrainian

national identity formation; the language of the educational process in Ukraine as a factor influencing the national security state, preservation of territorial integrity and sovereignty; constitutional and legal guarantee of free development, use and protection of national minorities languages and indigenous peoples of Ukraine; European legal regulation standards of language relations in the education field of the European Union and international organizations; studies of individual foreign countries regarding legal regulation and practice of using the state language in the field of education; proposals for improving the constitutional and legal regulation of the education language and the practice of its application in the field of education in Ukraine. Chapter 1 of the dissertation research proposes the author's definition of the state language concept in Ukraine. One of the critical questions in the study of the theoretical component of the state language functioning in the field of education in Ukraine is the fundamental constitutional concept of «use of the state language». Also, the language policy peculiarities in the field of education in Ukraine and its constituent elements influencing the disclosure of the Ukrainian language's potential as a state language have been revealed. At the same time, the impact of the Russian imperial policy on the Ukrainian language as a state language and its application in the field of education was studied. It was established that over the past two hundred and sixty years, more than eighteen times measures were taken to ban and eradicate the Ukrainian language from the field of education, which would have resulted in Ukrainian statehood and national identity elimination. Chapter 2 reveals the relationship between the constitutional and legal regulation of the use of the state language in the field of education in Ukraine and its influence on the formation of Ukrainian national identity, in particular in the conditions of threats to the state's existence and full-scale war; rapid globalization processes, as well as modern challenges related to Ukraine's European integration aspirations, and also analyzed the language importance of the educational process in Ukraine as a factor influencing the state of national security, territorial integrity and sovereignty preservation, and emphasized the need for proper use of the state language in the field of education in Ukraine, which will contribute to national security protection in conditions of hybrid threats and external influence. The constitutional provision of the Constitution of Ukraine Article 53, fifth part on «learning in the native language» which means the possibility of a person belonging to a national minority or an indigenous people of Ukraine to receive and assimilate educational information, master the essential competencies and abilities that are defined academic standard, to integrate into the prevailing social order, to acquire, thanks to education, knowledge, abilities and skills that make it possible to enjoy public goods on a level with the representatives of the majority - the titular nation, by using at the same time one's native language as a mother tongue or the first language given to a person from birth, a means of socialization and integration into society, a means of belonging to the nation of origin, a tool for preserving national history, tradition, and culture was researched. In Section 3, attention is paid to the study of European standards of language relations legal regulation, as well as analysis to determine the legal status of the state language and its application in the field of education of certain foreign countries. In addition, it was established that at the constitutional level, under modern conditions and given foreign experience, there is a need to improve the provisions of Article 10 and part five of Article 53 of the Constitution of Ukraine. At the same time, the need to improve the legal regulation of the education language by introducing changes and additions to special legislative acts in Ukraine's education field has been proved.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Fylypets E.Yu. Constitutional regulation of the state language use in the field of education in Ukraine: theoretical aspects. Comparative and analytical law. State educational institution «Uzhhorod National University». №. 4, 2020. P. 138-147.
- 2. Fylypets E.Yu. Axiological (value) significance of the state language through the prism of its application in Ukraine's education sphere. Bulletin of Lviv University. Legal series. 2022. Issue 74. P. 79 – 88.
- 3. Fylypets E.Yu. Linguistic rights of national minorities and indigenous peoples of Ukraine in education: peculiarities and appropriateness of restrictions. Ukrainian Journal of Constitutional Law, 2022. №. 3. P. 91 – 104.
- 4. Fylypets E.Yu. The importance of the state language as a factor influencing the formation of constitutional identity: a view through the sphere of education in Ukraine. Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University, 2023. Issue 78: Part 1. P. 133 – 140.
- 5. Fylypets E.Yu. The use of national minorities languages in the field of education in Ukraine // Materials of the XXVI Reporting Scientific and Practical Conference «Problems of State Formation and Protection of Human Rights in Ukraine»: abstracts of the speech, February 6-7, 2020 in 2 parts, Part 1. Lviv: Law Faculty of Ivan Franko Lviv National University, 2020. P. 118 – 122.
- 6. Fylypets E.Yu. Formation and development of the state language institute in the field of education in Ukraine: constitutional and legal analysis // Proceedings of the XIX International Student and Postgraduate Scientific Conference «Actual Problems of Human Rights, the State and the Legal System»: abstracts of the speech, April 24, 2020. Lviv: Faculty of Law Ivan Franko Lviv National University, Western Regional Scientific Center of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, 2020. P. 54 – 56.
- 7. Fylypets E.Yu. The state language in education in foreign countries: constitutional and legal characteristics // Materials of the XX International Student and Postgraduate Scientific Conference «Actual Problems of Human Rights, the State and the Legal System»: abstracts of the speech, April 22-23, 2021. Lviv: Law Faculty of Ivan Franko Lviv National University, Western Regional Scientific Center of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, 2021. P. 66 – 69.
- 8. Fylypets E.Yu. Implementation of a person's constitutional right to education in the state language: the practice of the European Court of Human Rights // Materials of the XXVI I Report Scientific and Practical Conference «Problems of State Formation and Protection of Human Rights in Ukraine»: abstracts of the speech, February 5-6, 2021 in 2 Part Part 1. Lviv: Faculty of Law of Ivan Franko Lviv National University, 2021. P. 125 – 129.
- 9. Fylypets E.Yu. The decision of the Constitutional Court of Ukraine regarding the conformity of the Constitution of Ukraine (constitutionality) with the Law of Ukraine «On Ensuring the Functioning of the Ukrainian Language as a State Language»: an axiological aspect // Materials of the XXVIII Reportable Scientific and Practical Conference «Problems of state formation and protection of human rights in Ukraine»: theses of the speech, February 4, 2022, in 2 parts, Part 1. Lviv: Faculty of Law of Ivan Franko Lviv National University, 2021. P. 111-115.
- 10. Fylypets E.Yu. Positive discrimination in language relations in the sphere of education of Ukraine: state and prospects of application / / Materials of the 29th reporting scientific and practical conference «Problems of state formation and protection of human rights in Ukraine»: theses of the speech, February 2-3, 2023 in 2 parts, Part 1. Lviv: Faculty of Law of Ivan Franko Lviv National University, 2023. P. 145-147.
- 11. Fylypets E.Yu. The importance of using the state language in education to ensure the national security of Ukraine // Protection of the rights, freedoms, and legitimate interests of a person, a citizen, and the state in the conditions of armed aggression against Ukraine. Coll. of science works Materials of the XIII International Science and Practice conf. (Kyiv, October 19, 2022) / Ed. board: O. V. Skrypniuk (co-chairman), I. B. Usenko (co-chairman), E. V. Rominsky (responsible secretary), A. M. Hurova, A. Yu. Ivanova, P. S. Demchenko. Kyiv: V. M. Koretsky Institute of State and Law National Academy of Sciences of Ukraine, 2023. 214 p.

Наукова (науково-технічна) продукція: проекти нормативно-правових документів; проекти нормативних документів; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: № 0121U110203

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мочульська Марта Євгенівна

2. Marta Y. Mochulska

Кваліфікація: к. ю. н., доц.

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0004-7946-0276

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57219234356;

<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=haTk3JsAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савчин Михайло Васильович

2. Mykhailo V. Savchyn

Кваліфікація: д. ю. н., професор

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9551-1203

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57219236924; Web of Science Researcher ID: JJC-1445-2023;

<https://scholar.google.com/citations?user=VJkQQbMAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Подорожна Тетяна Станіславівна

2. Tetiana S. Podorozhna

Кваліфікація: д. ю. н., професор

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0502-950

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57212404813; Web of Science Researcher ID: D-5112-2016;
<https://scholar.google.com/citations?user=8A992IIAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Львівський торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 01597980

Місцезнаходження: вул. Туган-Барановського, буд. 10, Львів, 79005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Укоопспілка

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кобрин Володимир Степанович

2. Volodymyr S. Kobryn

Кваліфікація: к. ю. н., доц.

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5876-4906

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57972035600;
<https://scholar.google.com/citations?user=dV2FLC8AAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

